

แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียน
การสอน โรงเรียนในเขตอำเภอตรอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุดรดิตถ์เขต 1

The Guidelines of Local Wisdom Learning Resources for Teaching and
Learning in Tron District Management under the Uttaradit Primary
Educational Service Area Office 1

ณพัชกาณูจน์ ถนอมจิตร¹ ชัชภูมิ สีชมภู² ชลายุทธ ทรูเมือง³

Napatkarn Tanomjit, Chatphum Sichomphoo, Chalayuth Khrootmuang

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนในเขตอำเภอตรอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 2) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 100 คน กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การวางแผนการบริหารจัดการ 2) การปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการ 3) การติดตามตรวจสอบและประเมินการบริหารจัดการ 4) การดำเนินการบริหารจัดการ ส่วนแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ 1) ควรวิเคราะห์ จุดแข็งและจุดอ่อน ระบุโอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษา 2) ควรแต่งตั้งคณะทำงานหลักเพื่อจัดระบบข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ควรนิเทศ กำกับติดตามตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ 4) ควรสรุปประเด็นปัญหาเพื่อหาแนวทางพัฒนาที่ชัดเจนไปปรับปรุงแก้ไข ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการทั้งสองด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

Received: 2024-05-31 Revised: 2024-06-16 Accepted: 2024-06-17

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
Master of Education Program students, Program in Educational Administration, Faculty of Education
Uttaradit Rajabhat University. E-mail: napatkarn@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุ
ศาสตร มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Program in Educational Administration, Assistant Professor Dr., Advisor
Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University. E-mail: chat.chomphoo@gmail.com

³ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุดรดิตถ์ Program in Educational Administration, Assistant Professor Dr., Advisor Faculty of Education
Uttaradit Rajabhat University. E-mail: chalayuth@gmail.com

คำสำคัญ (Keywords) : แหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น; แนวทางการบริหารจัดการ

Abstract

The objectives of research were: 1) to study the need for the guidelines of Local Wisdom Learning Resources for teaching and learning at Tron district under the Uttaradit Primary Educational Service Area Office1; 2) to study the guidelines for managing the Local Wisdom Learning Resources for teaching and learning; and 3) to evaluate the appropriateness and feasibility of the management guidelines. It was mixed methods research. The population used in the research consisted of 100 administrators, teachers, local wisdom and community scholars. The target group included 12 administrators, teachers, educational supervisors and local wisdom community scholars. The research tools were questionnaires and interviews. Statistics used in data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, index of essential needs, and content analysis.

The results of the research showed that there was a need for the management of the Local Wisdom Learning Resources for promoting teaching and learning in 4 areas, arranged in order from the most to least: 1) management planning, 2) management improvement and development, 3) monitoring, inspecting and evaluating management, and 4) management operations. The guidelines included the following. 1) Strengths and weaknesses should be analyzed; the opportunities and obstacles for educational institutions should be identified. 2) A main working group should be appointed to organize information systems for the Local Wisdom Learning Resources. 3) There should be supervision, monitoring, and evaluation of operations according to the objectives. Also, 4) the problems should be summarized to find development guidelines. As for the suitability and feasibility of both management approaches the overall picture is at a high level.

Keywords: Local Wisdom Learning Resources; administrative guidelines

บทนำ (Introduction)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน Quick Policy 2565 ในประเด็นประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม มีการกำหนดกรอบแนวคิดไว้ว่า ต้องการสร้างระบบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและส่งเสริมปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่และแนวทางร่วมสมัย เพื่อต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม บุคลากรต้องเพียงพอ ครูผู้สอนต้องมีความรู้และเข้าใจในเนื้อหาของวิชาประวัติศาสตร์และสาระภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับผู้เรียนได้

การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตอำเภอตรอน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรดิตถ์ เขต 1 ประสบปัญหาที่พบคือโลกที่เปลี่ยนแปลงตามเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี มุ่งเน้นแต่เทคโนโลยี และความก้าวหน้าของอนาคต สอดคล้องกับ (ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ, 2558) มีปัญหา

และอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น คือขาดแคลนผู้รู้ผู้ถ่ายทอดในท้องถิ่น ขาดการให้ความสำคัญกับระบบ ความคิดของคนในท้องถิ่น ระบบการจัดเก็บภูมิปัญญาท้องถิ่น การเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น งบประมาณ และการปลูกจิตสำนึกกับเยาวชนในท้องถิ่น ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากสถานศึกษา คือ การบูรณาการเนื้อหาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับเนื้อหาของหลักสูตรแกนกลาง ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน และปัญหาด้านผู้สอน อีกทั้งยังสอดคล้องกับนโยบายทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ต้องจัดทำนโยบายแผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่นรวมถึงครูและบุคลากรที่จัดการศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนเองและไม่ทราบว่าแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในชุมชนบริเวณโรงเรียน ที่สามารถนำมาเชื่อมโยงบูรณาการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้ อีกทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอนและบุคลากรไม่ใช่คนในท้องถิ่น จึงทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พัฒนาการศึกษาระดับพื้นฐาน, 2566-2570)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยได้พิจารณาศึกษาถึงความต้องการจำเป็นและต้องการส่งเสริมการจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้าถึงง่ายและเข้าใจง่าย จึงสนใจศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้ครูผู้สอนสามารถนำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดให้ผู้เรียนเข้าใจและทราบถึงแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของตนเอง และเกิดความรู้รักสามัคคีในวัฒนธรรมและอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี(Mixed Methods) ทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย
 - 1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาความต้องการจำเป็นของแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนในเขตอำเภอรัตนวาปี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการจัดการ (Plan) ด้านการดำเนินการบริหารจัดการ (Do) ด้านการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินการบริหารจัดการ (Check) และด้านการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการ (Action) ที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการ

ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ (2551), มินตรา งามทรัพย์ (2554: 23) กมลวรรณ คุณาสวัสดิ์ (2561: 9) สุดารัตน์ งามวิสัย (2561: 55) ปรีชา บุญอินทร์ (2562: 23) กุเกียรติ์ แดงสีดา (2563: 25-26) ไชยง สามะ (2563: 23) สาวิตรี บุญยพันธ์ (2563: 32) จิรภา อินนารี (2564: 33) นิตยา พุ่มมัน (2566: 29) และแนวทาง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Plan) ด้านการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Do) ด้านการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Check) และ ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Action) และความ เหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

การศึกษาเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 และ 3 ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารของโรงเรียนในเขตอำเภอตรอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำนวน 20 คน ครูวิชาการ จำนวน 20 คน ครูผู้รับผิดชอบหลักสูตรท้องถิ่นหรือครูผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 20 คน และภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชุมชนในเขตพื้นที่บริการ โรงเรียนละ 2 คน จำนวน 40 คน รวม 100 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

การศึกษาเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ให้ ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 3 คน ครูวิชาการ/ครูผู้รับผิดชอบหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 3 คน ศึกษาในเทศก์จำนวน 3 คน และภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชุมชนในเขตพื้นที่บริการ 3 คน รวม 12 คน โดยการ เลือกแบบเจาะจง

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลา 1 กรกฎาคม 2566-30 มิถุนายน 2567

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิด เลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 สอบถามสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นการบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตรา ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert Scale) มี 5 ระดับ และเครื่องมือตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางการบริหารการจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญา ท้องถิ่น โรงเรียนในเขตอำเภอตรอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 แบ่ง ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ตำแหน่ง มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารการจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนในเขตอำเภอ

รอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบมีโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 3 ดังนี้

ขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในเขตอำเภอรัตนวาปี จังหวัดอุดรธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

จัดส่งแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับประชากรที่กำหนดไว้ จำนวน 100 คน ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 20 คน และครูวิชาการ/ครูผู้สอนหรือรับผิดชอบหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 40 คน และภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชุมชนในเขตพื้นที่บริการ โรงเรียนละ 2 คน

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้อง โดยได้แบบสอบถามคืนกลับจำนวน 100 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ต่อไป

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

เก็บข้อมูลผ่านแบบสัมภาษณ์ โดยนำจากการประเมินจัดลำดับความต้องการจำเป็น ไปใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ

วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

สถิติที่ใช้หาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ด้านดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม (IOC : Index of Item Objective Congruence) สถิติที่ใช้ในการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990: 202-204)

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นและความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

วิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นใช้ค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Priority Needs Index: PNI modified) (สุวิมล ว่องวานิช, 2558: 275-279)

การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้นำข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบเนื้อหา (Content Analysis)

นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการนำแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นไปจัดทำแบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูลโดยจำแนกตามอายุโดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 จบการศึกษาระดับปริญญาโท 68 คน คิดเป็นร้อยละ 68.0 มีประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนในเขตอำเภอตรอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรดิตถ์เขต 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนในเขตอำเภอตรอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรดิตถ์เขต 1

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม การจัดการเรียนการสอน		สภาพที่เป็นอยู่ (D)			สภาพที่ควรจะเป็น (I)			ความ ต้องการ จำเป็น (PNI)
ด้าน		μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล	(I-D)/D ลำดับ
1.การวางแผนการบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Plan)		3.03	0.51	ปาน กลาง	4.74	0.311	มากที่สุด	0.56 1
2.การดำเนินการบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น(Do)		3.10	0.59	ปาน กลาง	4.70	0.39	มากที่สุด	0.51 4
3.การติดตาม ตรวจสอบ และประเมิน การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Check)		3.06	0.62	ปาน กลาง	4.67	0.42	มากที่สุด	0.52 3
4.การปรับปรุงและพัฒนาการบริหาร จัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Action)		3.04	0.68	ปาน กลาง	4.69	0.48	มากที่สุด	0.54 2
ภาพรวม		3.06	0.6	ปาน กลาง	4.70	0.4	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับสภาพที่เป็นอยู่การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนในเขตอำเภอตรอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรดิตถ์เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.06$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับ ได้แก่ ด้านการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Do) ($\mu=3.10$) ด้านการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

(Check) ($\mu=3.06$) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Action) ($\mu=3.04$) และด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Plan) ($\mu=3.03$)

สภาพที่ควรจะเป็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนในเขตอำเภอตรอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.70$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Plan) ($\mu=4.74$) ด้านการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Do) ($\mu=4.70$) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Action) ($\mu=4.69$) และด้านการติดตามตรวจสอบและประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Check) ($\mu=4.67$)

ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนในเขตอำเภอตรอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 1 เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Plan) (PNI = 0.56) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Action) (PNI = 0.54) ด้านการติดตามตรวจสอบและประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Check) (PNI = 0.52) และด้านการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Do) (PNI = 0.51)

3. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนในเขตอำเภอตรอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูรับผิดชอบหลักสูตรท้องถิ่น ปราชญ์ชุมชน โดยพิจารณาเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) การวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) การปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) การติดตามตรวจสอบและประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) การดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้นำผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นไปใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน และสามารถสรุปเป็นแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนในเขตอำเภอตรอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 1 ได้ดังนี้

ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน (Plan) โรงเรียนควรสำรวจความต้องการจำเป็นและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในเขตพื้นที่ของสถานศึกษา วิเคราะห์ จุดแข็งและจุดอ่อน ระบุโอกาสและอุปสรรควางแผนประเมินสภาพความพร้อมของสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นตามวัตถุประสงค์

ด้านดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน (Do) โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะทำงานถาวร จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน สำรวจและรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีเพื่อจำแนกประเภท ใช้เทคโนโลยีจัดทำฐานข้อมูล จัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบและสนใจนำไปใช้ประโยชน์

ด้านติดตามตรวจสอบและประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม (Check) การจัดการเรียนการสอน ควรทำการกำกับติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์เป็นระยะๆ ประชุมร่วมกันเพื่อเลือกเครื่องมือและวิธีการประเมินผลการดำเนินการที่น่าเชื่อถือ มีความเหมาะสมสอดคล้องและครอบคลุมกับหลักการออกแบบการประเมินผล นำผลการวิเคราะห์ไปพัฒนาปรับปรุงแก้ไข

ด้านปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน (Act) ควรประชุมร่วมกันวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อหาข้อสรุป ประเด็นปัญหา อุปสรรค กำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในครั้งต่อไป นำผลการประเมินไปจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ออกแบบการรายงานผลให้เข้าใจง่ายและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนในเขตอำเภอตรอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน	ความเหมาะสม			ลำดับ	ความเป็นไปได้			ลำดับ
ด้าน	μ	σ	ระดับ		μ	σ	ระดับ	
1.การวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Plan)	4.034	0.483	มาก	3	4.169	0.573	มาก	2
2.การดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น(Do)	4.103	0.366	มาก	1	4.273	0.563	มาก	1
3.การติดตาม ตรวจสอบและประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น(Check)	3.953	0.369	มาก	4	4.077	0.558	มาก	4
4.การปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Action)	4.053	0.469	มาก	2	4.154	0.579	มาก	3
ภาพรวม	4.036	0.422	มาก		4.168	0.568	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนในเขตอำเภอตรอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.036, \sigma = 0.422$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Do) ($\mu = 4.103, \sigma = 0.366$) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Action) ($\mu = 4.053, \sigma = 0.469$) ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Plan) ($\mu = 4.034, \sigma = 0.483$) และด้านการติดตาม ตรวจสอบและประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Check) ($\mu = 3.953, \sigma = 0.369$) ตามลำดับ

ความเป็นไปได้ของทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนในเขตอำเภอตรอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.168, \sigma=0.568$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Do) ($\mu=4.273, \sigma=0.563$) ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Plan) ($\mu=4.169, \sigma=0.573$) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Action) ($\mu=4.154, \sigma=0.579$) และด้านการติดตาม ตรวจสอบและประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Check) ($\mu=4.077, \sigma=0.558$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนในเขตอำเภอตรอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 เมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นทั้ง 4 ด้าน พบว่า ความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ การวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Plan) เนื่องจากการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน เป็นการสำรวจความต้องการจำเป็นและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในเขตพื้นที่ของสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์ จุดแข็งและจุดอ่อน ระบุโอกาสและอุปสรรค กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญของบริษัทบาทหน้าที่ขั้นตอนการจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและความสำคัญของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจารุวัชร เคนพันศรี (2563: 107) พบว่า ควรพัฒนาระบบบริหารและการจัดการของโรงเรียน สร้างความตระหนักให้คุณค่าของพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน และจัดทำเป็นแผนพัฒนาประจำปีให้ครอบคลุมทุกแหล่งเรียนรู้ พร้อมทั้งดำเนินการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง
2. แนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนในเขตอำเภอตรอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 12 คน ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ได้ 4 ด้าน ตามรูปแบบกระบวนการ PDCA ดังนี้

ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน (Plan) โรงเรียนควรสำรวจความต้องการจำเป็นและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในเขตพื้นที่ของสถานศึกษา นำมาวิเคราะห์ จุดแข็งและจุดอ่อนของสถานศึกษา ระบุโอกาสอุปสรรคและประเมินสภาพความพร้อมของสถานศึกษา สร้างความตระหนักถึงกระบวนการกำหนดนโยบายและความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาและกำหนดเป้าหมาย ตามวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชณี ดวงแก้ว และคณะ (2565: 147-148) พบว่าการวางแผนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้บริหารควรสร้างความเข้าใจให้กับครูและบุคลากรในโรงเรียน เห็นถึงความสำคัญในการวางแผนการกำหนดเป้าหมายการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในสถานศึกษา

ด้านดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน (Do) โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะทำงานเป็นคณะทำงานถาวรเพื่อให้การดำเนินงานต่อเนื่อง ลงพื้นที่สำรวจและรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำมากำหนดจำแนกประเภทแหล่งเรียนรู้ จัดทำทะเบียน จัดทำฐานข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ สะดวกต่อการเข้าใช้งานปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ผ่านแพลตฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน จากนั้นเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบและสนใจที่จะศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของนางเยาว์ อุทุมพร (2564: 10) พบว่า แนวทางการบริหารจัดการในการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา ควรมีหน่วยงานหลักรับผิดชอบในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศจัดทำเนียบ ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในรูปแบบเว็บไซต์ เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ วิดีทัศน์ บทเรียนออนไลน์และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และมีการติดตามประเมินผลเป็นระยะและควรมีนโยบายส่งเสริมให้นำไปจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ Youtube Facebook เป็นต้น

ด้านติดตามตรวจสอบและประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน (Check) โรงเรียนดำเนินการนี้ติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ ตรวจสอบวิธีการและเครื่องมือประเมินผลให้เหมาะสมครอบคลุมและสอดคล้องกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของธนพล ด่านวิวัฒน์วงศ์ (2561: 9) พบว่า ควรมีการประเมินผลการใช้งานทรัพยากรการเรียนรู้ประเภทสื่อ มีการตรวจสอบและประเมินโดยผู้รับผิดชอบแล้วนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไข และมีการซ่อมแซมและจัดหาทรัพยากรการเรียนรู้ประเภทสื่อมาเพิ่มให้เพียงพอต่อความต้องการ

ด้านปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน (Act) โรงเรียนควรประชุมร่วมกัน วิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อสรุปประเด็นปัญหาอุปสรรค จากนั้นร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และนำผลที่ได้ไปพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในครั้งต่อไป การรายงานผล ควรนำเสนอให้เข้าใจง่ายและนำผลการรายงานไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เป็นแนวปฏิบัติที่ดีให้ผู้สนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา มั่นพุ่ม (2566: 85-86) พบว่า การปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรนำข้อมูลจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา โอกาส และอุปสรรค มาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาปรับปรุงต่อไปให้มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก

3. จากการศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนในเขตอำเภอตรอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเป็นวิธีการมาจากการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนครูที่รับผิดชอบหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น และปราชญ์ชุมชน อีกทั้งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากแนวคิดของนักวิชาการมีความถูกต้องครอบคลุมครบถ้วน อีกทั้งได้นำไปหาคุณค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น

แล้วนำค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ถึง 3 ไปเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิโดยตรง จึงทำให้ได้ข้อมูลที่มีความเหมาะสมถูกต้อง สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของกู่เกียรติ แดงสีดา (2563: 78) พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงเพราะเกิดจากการรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญโดยอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลการศึกษาจากสภาพทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ทราบถึงความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน 4 ด้าน ของโรงเรียนในเขตอำเภอตรอน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน 2) การปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน 3) การติดตามตรวจสอบและประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน และ 4) การดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน และวางแผนนำแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนไปใช้พัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ความเป็นไปได้ในการนำแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนในเขตอำเภอตรอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการติดตาม ตรวจสอบและประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Check) ดังนั้นสถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบและประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อดำเนินงานนิเทศติดตามให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรนำแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ไปใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา และควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตพื้นที่บริการของสถานศึกษา และควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตพื้นที่บริการของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยพบว่าสภาพที่เป็นอยู่ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Plan) อยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้นควรศึกษาเรื่องแนวทางการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน

2.2 ด้านการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Do) อยู่ในลำดับแรก ดังนั้นควรศึกษาแนวทางการบริหารจัดการระบบสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กมลวรรณ คุณาสวัสดิ์. (2561). แนวทางการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปิยะพริพิตยา. การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.moe.go.th> สืบค้นเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2566.
- กู้เกียรติ แดงสีดา. (2563). แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- จารุวัชร เคนพันศรี. (2563). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จิรา อินนารี. (2564). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2. การศึกษาอิสระหลักสูตรปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ไชนง สามะ. (2563). สภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1. สารนิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ. (2558). การเรียนเชิงรุก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.4eduzones.com> สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2566.
- ธนพล ด้านวิวัฒน์วงศ์. (2561/มิถุนายน/27). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านริมใต้ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. วารสารบัณฑิตวิจัย JOURNAL OF GRADUATE RESEARCH. 9(1): 9-15.
- นงเยาว์ อุทุมพร. (2564/ธันวาคม/28). การบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนบางไผ่ไก่ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. 7(2): 1-11.
- นิตยา มั่นพุ่ม. (2566). แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ปรีชา บุญอินทร์. (2562/กรกฎาคม/10). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคมสำนักงานเขตการศึกษามัธยมศึกษาเขต 36. วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 4(3): 1-11.

- มินตรา งามทรัพย์. (2554). แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนสร้างเพื่อเด็กมิได้สร้างเพื่อใคร. วารสารวิชาการ. 4(12): 26-37.
- รัชณี ดวงแก้ว และคณะ. (2565/พฤษภาคม/1). แนวทางการบริหารภูมิปัญญาท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม7 ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วารสารวิจัยวิชาการ. 5(3): 147-162.
- สาวิตรี บุญยพันธ์. (2563). แนวทางการบริหารการจัดการแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- สุดารัตน์ งามวิสัย. (2561). แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตร่มเกล้า-นวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1. แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2566-2570. (พ.ศ.2566). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.utdone.net/utd1planing.html>. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2566.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York : Harper Collins Publishers.

